

# СОРТЕ ШЉИВЕ ИЗ ОПЛЕМЕЊИВАЧКОГ ПРОГРАМА ИНСТИТУТА ЗА ВОЋАРСТВО, ЧАЧАК

Др Небојша Милошевић, др Ивана Глишић

[nmilosevic@institut-cacak.org](mailto:nmilosevic@institut-cacak.org)



- Програм оплемењивања шљиве у Институту за воћарство, Чачак је започео 1946. године и интензивирао је 1956. године употребом у том моменту најбољих сорти.
- Програм је био прилагођен захтевима тржишта у том периоду, као и захтевима произвођача да се реше највећи проблеми у производњи, који су између осталог укључивали крупноћу плода, редовну родност и вирус шарке шљиве.

**Планска хибридизација** у највећем и **клонска селекција** у мањем обиму су биле и остале до данас најзначајније методе оплемењивања.





Више од 530 комбинација укрштања и више од 30 000 хибрида је створено током 78 година.

Прва фаза оплемењивања која је трајала до касних 80их година 20. века, била је подељена у 3 подфазе:

- Стварање сорти за свежу потрошњу и сорти комбинованих својстава;
- Стварање кржљавих подлога за шљиву; и
- Стварање толерантних/отпорних сорти на вирус шарке шљиве (*Ogašanić and Plazinić, 1986*).





Сорте за које је познато да су добри донори одређених особина су највише коришћене у оплемењивању.

До сада, укупно је коришћено 103 генотипа (67 сорти и 36 хибрида), од којих је 46 коришћено као мајка, 22 као отац, а 35 као оба родитеља.

**Генерално, најчешће коришћене сорте су:**



**'Пожегача'**



**'Ruth Gerstetter'**



**'California Blue'**



**'Stanley'**



**'Чачанска лепотица'**



**'Чачанска најбоља'**



**'Чачанска родна'**



**'Ћаџанска Рана'**

# Циљеви оплемењивања шљиве у Институту за воћарство, Чачак





- Рад на оплемењивању шљиве у Институту за воћарство, Чачак је досада за резултат имао 18 сорти:

1975.



‘Чачанска најбоља’



‘Чачанска рана’



‘Чачанска лепотица’



‘Чачански шећер’



‘Чачанска родна’

1980's



1985.



'Ваљевка'

1986.



'Валерија'



'Јелица'

2004.



'Боранка'



'Тимочанка'



'Милдора'



'Крина'

2007.



'Златка'

2008.



'Позна плава'



... 2012. →



‘Нада’

..... 2018. →



‘Divna’



.....  
‘Петра’

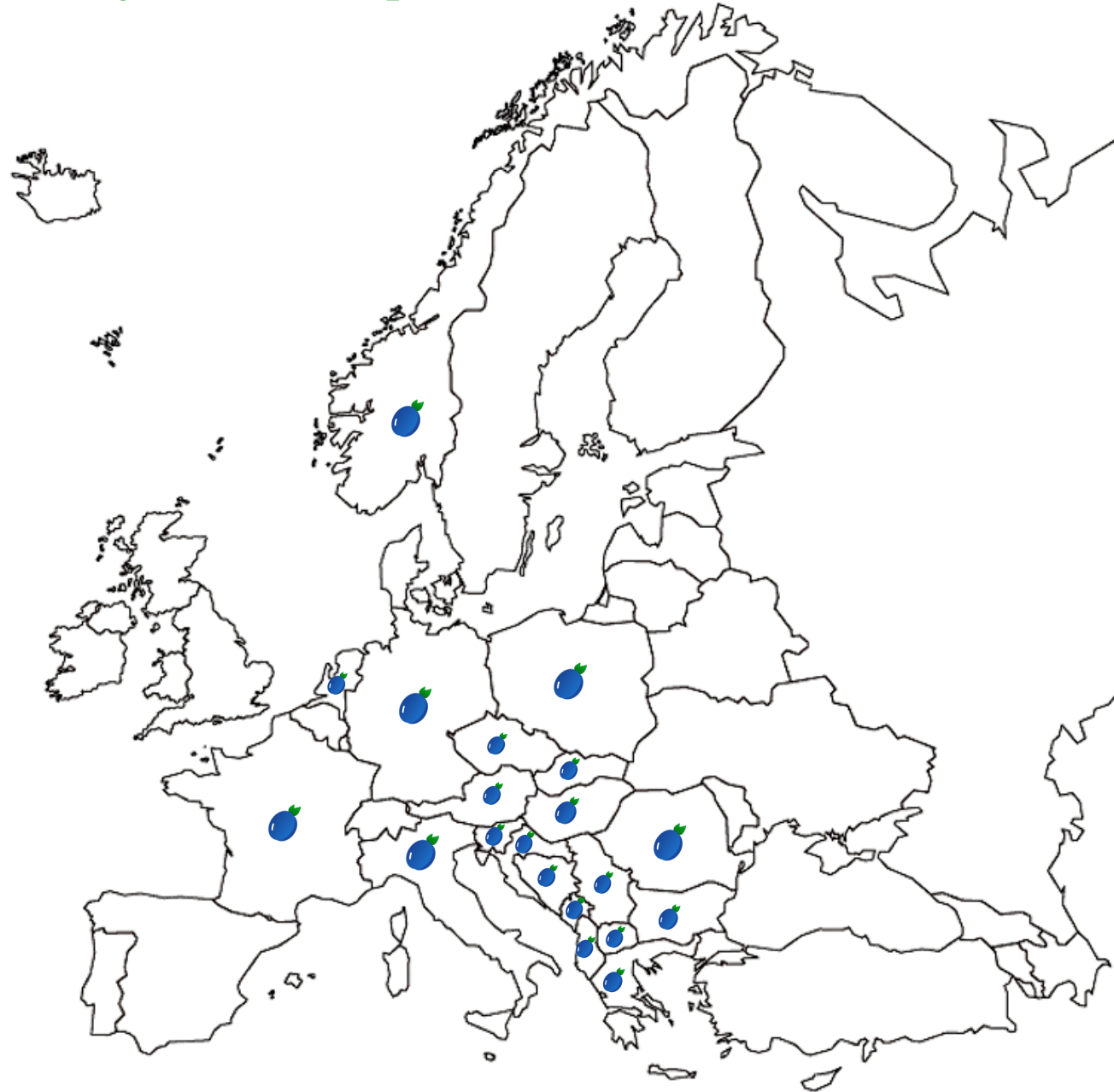
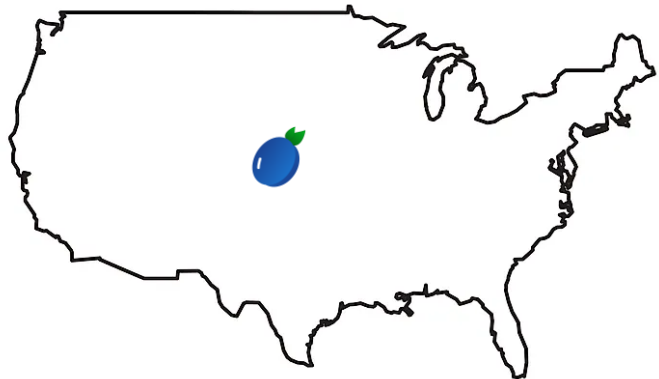
..... 2020. →



‘Лана’



## Где све можемо наћи сорте шљиве из Института за воћарство, Чачак?



- Србија,
- Црна Гора,
- Хрватска,
- Словенија,
- Бугарска,
- Румунија,
- Пољска,
- Норвешка,
- Холандија,
- Грчка,
- Италија,
- Босна и Херцеговина,
- Аустрија,
- Чешка република,
- Словачка,
- Мађарска,
- Француска,
- Немачка,
- Пољска,
- САД,
- Аустралија???
- Нови Зеланд???



# Сорте које у свом педигреу имају неку од сорти створених у Институту за воћарство, Чачак



Topfirst – **Чачанска најбоља** × *Ruth Gerstetter*

Topfive – **Чачанска најбоља** × *Bühler Frühzwetsche*

Topking – **Чачанска најбоља** × *Italian Prune*

Topper – **Чачанска најбоља** × *Auerbacher*

Topend plus – **Чачанска најбоља** × *Valor*

Tophit – **Чачанска најбоља** × *President*

Topgigant plus – **Чачанска најбоља** × *President*

Topstar plus – *Ersinger* × **Чачанска најбоља**

Naganta – **Чачанска најбоља** × *Valor*

Blue Frost<sup>®</sup> (Azura) – *Hanita* × **Чачанска лепотица**

Amatka – **Чачанска лепотица** × *Gabrovska*

Blue Dust<sup>®</sup> (Dwarf) – *Asatan* × **Чачанска најбоља**





# ‘Боранка’ (‘California Blue’ x ‘Ruth Gerstetter’)



Време сазревања: почетак јула (5-7 дана после ‘Ruth Gerstetter’);

Стабло: бујно, са уским угловима гранања;

Плод: средње крупан (35-50 g), округластог облика, плаво-љубичасте боје, одличног укуса;

Делимично самооплодна сорта;

Толерантна на вирус шарке шљиве;

Добра транспортабилност;

Намена: за свежу потрошњу.





# ‘Тимочанка’ (‘Stanley’ x ‘California Blue’)



Време сазревања: прва недеља августа, 5- 7 дана после ‘чачанске лепотице’;

Стабло: бујно, са широким угловима гранања;

Плод: крупан (50-60g), округласт, љубичасто-плаве боје са пепељком;

Самобесплодна сорта;

Толерантна на вирус шарке шљиве;

Добра транспортабилност и ‘shelf-life’;

Намена: за свежу потрошњу.



# ‘Милдора’ (‘Large Sugar Prune’ x ‘Чачанска лепотица’)



Време сазревања: трећа декада августа;

Стабло: умерено бујно;

Плод: ситан до средње крупан (25-35g), овалног облика, црвенкасто-љубичасте боје;

Одличан квалитет плода, веома висок садржај РСМ (25-30° Brix);

Намена: претежно за сушење (веома квалитетна сушена шљива, ћилибарне боје);

Самооплодна сорта;

Толерантна на вирус шарке шљиве.





# ‘Крина’ (‘Wangenheims Frühzwetsche’ x ‘Italian Prune’)



Време сазревања: крај августа, почетак септембра;

Стабло: бујно;

Плод: ситан до средње крупан (25-35 g), љубичасто-плаве боје, овалног облика;

Намена: за свежу потрошњу и све видове прераде;

Самооплодна сорта;

Толерантна на вирус шарке шљиве;

Веома родна сорта.



# ‘Златка’ (‘Large Sugar Prune’ x ‘Žolta Butilkovidna’)



Време сазревања: трећа декада августа;

Стабло: умерено бујно;

Плод: ситан до средње крупан (25-35 g), жуте боје, издужено-овалног облика;

Самооплодна сорта;

Намена: за различите видове прераде, нарочито за компот;

Отпорна на вирус шарке шљиве;

Веома родна сорта.





# ‘Позна плава’ (‘Чачанска најбоља’ x ‘Чачанска најбоља’)



Време сазревања: почетак септембра;

Стабло: умерено бујно;

Плод: средње крупан (30-40 g), елиптичног облика, тамно плаве боје са израженим пепељком;

Самооплодна сорта;

Толерантна на вирус шарке шљиве;

Одлична транспортабилност и ‘shelf life’;

Намена: за свежу потрошњу и све видове прераде.



# ‘Нада’ (‘Stanley’ x ‘Scoldus’)



Време сазревања: средина августа;

Стабло: умерено бујно;

Плод: средње крупан до крупан (40-55 g), елиптичног облика, тамно плаве боје са израженим пепељком;

Самобесплодна сорта;

Толерантна на вирус шарке шљиве;

Добра транспортабилност и ‘shelf life’;

Намена: свежа потрошња и различити видови прераде, нарочито сушење.





# ‘Петра’ (‘Stanley’ x ‘Opal’)



Време сазревања: веома позно, половина септембра;

Стабло: умерено бујно;

Самооплодна сорта;

Плод: ситан до средње крупан (25-35 g), елиптично-издуженог облика, тамно плаве боје са израженим пепељком;

Одлична транспортабилност и ‘shelf life’;

Толерантна на вирус шарке шљиве;

Изузетно велики потенцијал родности;

Намена: за свежу потрошњу и све видове прераде.



# ‘Дивна’ (‘Stanley’ x ‘Чачанска рана’)



Време сазревања: веома позно, половина септембра;

Стабло: умерено бујно;

Самооплодна сорта;

Плод: ситан до средње крупан (25-35 g), овалног облика, тамно плаве боје са израженим пепељком;

Одлична транспортабилност и ‘shelf life’;

Толерантна на вирус шарке шљиве;

Изузетно велики потенцијал родности;

Намена: за свежу потрошњу и све видове прераде.





# ‘Лана’ (‘California Blue’ x ‘Ruth Gerstetter’)



Време сазревања: средина јула (неколико дана после сорте ‘Ћаћанска Рана’);

Стабло: веома бујно;

Плод: крупан до веома крупан (50-60g), округласт, љубичасто-плаве боје са пепељком;

Одлична транспортабилност и ‘shelf life’;

Толерантна на вирус шарке шљиве;

Намена: за свежу потрошњу.



**ХВАЛА НА ПАЖЊИ!**

